

*The
Strange
&
Beautiful
Sorrows
of
Ava
Lavender*

LESLEY WALTON

Eivas
Lavenderas
savādās
un skaistās
skumjas

LEZLIJA VOLTONE

IZDEVNIECĪBA
PROMETEJS

UDK 821.111(73)-31

Vo 536

Izdevniecība Prometejs

Leslye Walton

STRANGE AND BEAUTIFUL SORROWS OF AVA LAVENDER

Copyright © 2014 by Leslye Walton

The moral right of the author has been asserted.

All rights reserved.

Translation copyright © 2015

Šis darbs ir fikcija. Visas personas, organizācijas un notikumi, kas aprakstīti šai romānā, ir autora iztēles auglis vai izmantotas fiktīvi. Visas šī darba tiesības ir aizsargātas. Izdevumu reproducēt, kopēt vai citādi pavairot un izplatīt ir aizliegts bez apgāda rakstiskas atļaujas.

Izdevniecība Prometejs

SIA Prometejs AB, Tilta ielā 20

www.prometejs.lv

No angļu valodas tulkojusi *Evita Bekmane*

Redaktore *Līga Ciematniece*

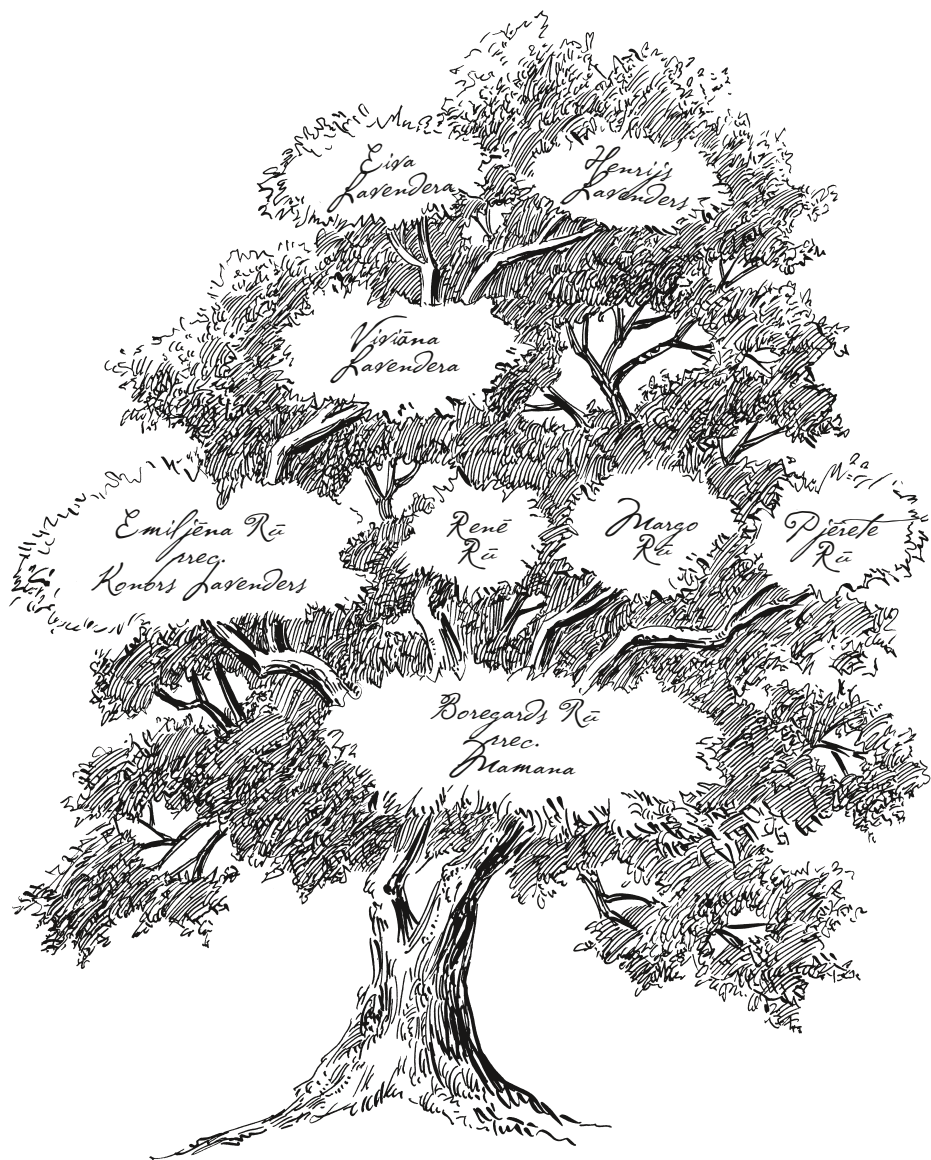
Izdevniecības vadītājs *Andris Bekmanis*

© Izdevums latviešu valodā, Izdevniecība Prometejs

ISBN 978-9934-553-03-5

Grāmata iespiesta SIA Jelgavas tipogrāfija

Annai,
manai sabiedrotajai un bēdu māsai,
kas lido ar saviem spārniem

Eisa
Lavendera

Henri's
Lavenders

Viviana
Lavendera

Emiljena Rā
preg.
Konrs Lavenders

Renē
Rā

Margo
Rā

Pjēte
Rā

Boregard's Rā
Inec.
Mamana

Prologs

DAUDZI MANI UZSKATĪJA par mīta iemiesojumu, staigājošu pirmšķirīgu leģendu, pat pasaku. Daži mani uzskatīja par briesmoni, par mutāciju. Man par lielu nelaimi, vienreiz mani noturēja par eņģeli. Mātei es biju visa pasaule. Tēvam — itin nekas. Vecmāmiņai es biju kā ikdienišķs atgādinājums par sen zaudētām mīlestībām. Taču es zināju patiesību — dziļi sirdī es to apzinājos vienmēr.

Es biju tikai meitene.

Es piedzimu neticami skaidrā Sietlas naktī 1944. gada 1. martā, un mani nosauca par Eivu Vilhelmīnu Lavenderu. Vēlāk manu dzimšanas brīdi saistīja ar putnu dīvaino uzvedību ielā, kurā es dzīvoju. Ielā ar atbilstošu nosaukumu — Pineklleina. Dienas vidū, kad manai mātei parādījās pirmās dzemdību sāpes, vārnas savos knābjos salasīja sīkus ķiršu kauliņus un meta tos pret mājas logiem. Zvirbuli nosēdās uz sieviešu galvām un zaga izrisušās matu šķipsnas, lai tās ievītu savās ligzdās. Naktī mauriņā sapulcējās naktsputni un skaļi mielojās, viņu upuru kliezieni skanēja līdzīgi manas mātes auriem, mokoties dzemdībās. Mirkli pirms ieslīgšanas dziļā, krēslainā miegā — atvieglumā, kuru piešķīra medmāsa un auksta šļirce — mana māte atvēra acis un

redzēja, kā no griestiem krīt milzu spalvas, un to zīdainās maliņas glaudīja viņas seju. Kolīdz es biju piedzīmusi, medmāsas mani izrāva no dzemdību zāles, lai izpētītu kaiti, kas vēlāk anonīmā medicīniskajā slēdzienā tika nosaukta vien par *nelielu fizisku anomāliju*. Nebija ilgi jāgaida, līdz slimnīcas logu mestajā apgaismojumā sapulcējās dievbijīgie, rokās turēdami sveces un bailīgi un slavinoši dziedādami dziesmas. Un tas viss tikai tāpēc, ka tobrīd, kad es piedzimu, es atvēru acis, bet pēc tam atraisīju raibus spārnus, kas mani bija ieskāvuši spalvu kokonā.

Vai vismaz tā stāsta.

To, no kurienes bija radušies spārni, nespēja izskaidrot neviens ārsts. Mans dvīnis (bija vēl otrs bērns, Henrijs) pavisam noteikti piedzima bez spārnēm. Vēl līdz tai dienai nebija dzirdēts, ka cilvēks būtu piedzimis ar dzīvnieka ķermeņa daļām, arī putna vai jel kādām citām. Daudziem medicīnas darbiniekiem Eivas Lavenderas gadījums bija pirmais, kam viņi nespēja rast zinātnisku skaidrojumu. Kad ārā uz ielas zem manas mātes palātas loga sapulcējās reliģiskas masas, drudzaini skaitīdamas lūgšanas, svecēm nīrbot, ārsti šo dievbijību uzlūkoja ar skaudību nevis līdzjūtību vai nicinājumu.

„Iedomājies tik,” viens jauns interns teica otram, „ticēt, ka bērns ir dievišķs.” Viņš to izteica tikai vienu reizi. Pēc tam viņš izslaucīja savas nogurušās acis un atgriezās pie savām medicīnas grāmatām, vēlāk ienākot pie mātes un pasakot visu to pašu, ko jau ikviens cits nozares speciālists bija secinājis — viņi nekā nevar palīdzēt. Vismaz ne medicīniski.

„Es nekad neko tamlīdzīgu nebiju redzējis,” viņš teica, purinādam galvu, tādējādi izrādot manai ģimenei līdzjūtību. Laika gaitā viņš šo žestu izkopa nevainojami.

Visa manu muskuļu, skeleta uzbūve un asinsrites sistēma bija pilnībā atkarīga no spārnēm. Jautājums tos likvidēt tika ātri noņemts no

dienas kārtības. Tādējādi es zaudētu pārāk daudz asiņu. Es pat varētu tikt paralizēta. Vai nomirt. Šķita, ka nav iespējams meiteni nodalīt no spārnēm. Tie bija viens otra neatņemamas daļas.

Vēlāk jaunais interns vēlējās, kaut būtu bijis gana pārdrošs nointervēt manu ģimeni. Taču ko gan viņš jautātu? *Vai jūsu dzimtas kokā jau agrāk ir bijuši spārnoti ģimenes locekļi?* Viss beidzās ar to, ka interns tā vietā, lai intervētu, devās pie citiem pacientiem ar kaitēm, kuru diagnosticēšana nelika uzdot tik sarežģītus jautājumus. Taču brīdi pakavēsimies pie domas, ja nu viņš būtu atnācis. Kas būtu noticis, ja viņš būtu vērsies pie jaunās, sadrūmušās māmiņas, kurai bija nedabiski sarkanas lūpas, vai pie stingrās, bet skaistās vecmāmiņas, kas runāja ar dīvainu akcentu un turpmāk uzmanīja katru manu spārnoto soli: *No kurienes es tāda uzrados?*

Un jo būtiskāk: *Ko pasaule iesāks ar tādu meiteni?*

Iespējams, manai mātei vai vecmāmiņai atbilde būtu bijusi rokā. Un, iespējams, tādā gadījumā mana dzīve būtu izvērtusies pavisam citādāka. Droši vien bija labi, ka interns sevi pārliecināja, ka te nekas nebija līdzams, un neko neiesāka.

Jo, ko gan viņš būtu varējis darīt? Spēja paredzēt nākotni, kā es vēlāk sapratu, ir bezvērtīga, ja nav iespējams neko iesākt, lai to mainītu. Tas vien pierāda to, ka mans stāsts ir daudz sarežģītāks, nekā stāsts par manu piedzimšanu. Vai pat sarežģītāks par manu dzīves stāstu. Patiesībā mans stāsts, kā jebkura cita stāsts, sākas pagātnē ar manas dzimtas koku.

Šis ir stāsts par manu jaunību. Viss sākās ar nelielu, personīga rakstura izpētes projektu kādā 1974. gada nedēļas nogalē, kuru pavadīju Sietlas Centrālajā bibliotēkā. Būdama jau jauna sieviete, es vācu informāciju par savu piedzimšanu. Šis projekts mani aizveda pa taku, kas vēlāk mani pārsvieda no viena krasta uz otru. Es esmu ceļojusi no kontinenta uz kontinentu, dzīvojusi svešu valodu apskāvienos un urbusies cauri

laikam, cenšoties saprast, kas es esmu un kas mani par tādu ir padarījis. Es būšu pirmā, kas atzīs, ka daži fakti, iespējams, ir izlaisti, laika gaitā gan pašas, gan citu iesaistīto pušu aizmirsti. Mani pētījumi ir bijuši haotiski, neregulāra rakstura, atstāti novārtā, tad no jauna izkustināti, sapurināti un laiku pa laikam pārkārtoti. Tos nevar uzskatīt par holistisku dokumentu, taču tie ir objektīvi. Šis ir stāsts par manu jaunību, tādu, kā es to atceros. Tā ir patiesība, kuru es zinu. Visi stāsti un mīti, kas apvij manu ģimeni un manu dzīvi — daži no tiem, iespējams, jūsu apdomīgi izkaisīti — tomēr ļaujiet teikt, ka beigās, kā es atklāju, tie visi bija savādi, pat skaisti patiesi.

E. Lavendera
2014. gada marts

Pirmā nodaļa

MANA VECMĀMIŅA NO MĀTES puses — Emiljēna Adū Solanža Rū — pirms savas deviņpadsmitās dzimšanas dienas bija paguvusi trīsreiz iemīlēties.

Dzimusi 1904. gada pirmajā martā, mana *grand-mère* bija pirmā no četriem bērniem, un tie visi bija dzimuši trešā mēneša pirmajā dienā. Pēc Emiljēnas 1905. gadā dienasgaismu ieraudzīja Renē, 1906. gadā — Margo un visbeidzot 1907. gadā — Pjērete. Tā kā visi bērni pēc horoskopa bija Zivis, bija viegli pieņemt, ka Rū ģimeni veidoja diezgan jūtīgas un ievērojami nebēdnīgas personas.

Viņu tēvs Boregards Rū bija plaši pazīstams frenologs, kura vislielākie ieguldījumi nozarē bija viņa zeltainie, spurainie mati, kas klāja viņa galvu un rokas, un viņa savādais franču valodas akcents, kuru caurvija bretoņu mēle. Būdams resns un masīva auguma, Boregards Rū varēja nepiepūloties nest uz vienas rokas visus četrus bērnus, bet otrā padusē vēl pasist ģimenes kazu.

Mana vecvecmāmiņa bija pilnīgs pretstats. Ja Boregards bija liela auguma, grandiozs, pat milzīgs, tad viņa sieva bija sīka, neuzkrītoša un nepārtraukti staigāja, uzrāvusi kūkumu. Viņas āda bija olīvtoņa,

taču Boregarda — rozīga, viņas mati — melni, bet viņa — gaiši un, ja, Boregardam Rū ienākot telpā, visu skatienu pievērsās viņam, tad viņa sieva bija slavena ar to, ka telpā neaizņēma ne tik daudz vietas, cik melns aiz naga.

Kad abi mīlējās, kaimiņiem nakts mieru traucēja Boregarda baudas virsotnēs izdvestās skaņas. Savukārt viņa sieva tik tikko vaidēja. Pareizāk sakot, reti, kad vaidēja. Patiesībā mazā ciemata Truvilas ārsts, kas pieņēma pirmo bērnu, manu vecmāmiņu, nepārtraukti atrāva skatienu no saviem tiešajiem darba pienākumiem un uzmanīja jauno dzemdētāju, lai pārliecinātos, ka procesa laikā viņa nav izdzisusi. Klusums telpā bija tik satraucošs, ka brīdī, kad pienāca laiks dzimt viņu nākamajam bērnam — manam vectēvocim Renē —, ārsts pēdējā brīdī atteicās, un Boregardam lielā steigā nācās vienās zeķēs skriet septiņpadsmit kilometrus līdz Onflērai, lai sameklētu tuvāko vecmāti.

Par manas vecvecmāmiņas dzīvi, līdz viņa apprecējās ar Boregardu Rū, nav zināms itin nekas. Vienīgais viņas eksistences pierādījums redzams viņas abu vecāko meitu sejās — Emiljēnā un Margo — abas bija mantojušas viņas tumšos matus, olīvkrāsas ādu un blāvi zaļās acis. Renē, vienīgais puika, atgādināja savu tēvu. Pjēretei, visjaunākajai, bija tikušas Boregarda zeltainās matu cirtas. Neviena no bērniem nekad netika zinājis savas mātes īsto vārdu, visi uzskatīja, ka viņu sauc Mamana, līdz bija jau par vēlu pat aizdomāties, ka māti varētu saukt jebkā citādi.

Neviens joprojām nezina, vai tam bija vai nebija kāds sakars ar Boregarda kuplās miesas apmēriem, bet 1912. gada sākumā nelielais franču ciemats Boregardam Rū bija kļuvis pārlieku *petit*. Viņš sapņoja par vietām, kas bija pilnas ar automobiļiem un ēkām — tik augstām, ka tās aizsedza sauli; Truvila spēja piedāvāt vien zivju tirgu un paša Boregarda frenoloģijas praksi, kuru pie dzīvības turēja vien viņa kaimiņienes. Viņa pirksti nepacietībā trinās pieskarties galvaskausiem,

kuru izliekumus viņš vēl nebija iztaustījis neskaitāmas reizes! Tādēļ tā gada pirmajā martā — vecākās meitas Emiljēnas astotajā dzimšanas dienā, dēla Renē septītajā, Margo sestajā un Pjēretes piektajā — Boregards uzsāka runas par pilsētu vārdā Manhetīne.

„Manhetīnē,” viņš sacītu kaimiņiem, sūknējot ūdeni no piemājas akas, „kad vien nepieciešams novannoties vai nomazgāt seju, pagriez tikai ūdens krānu, un tur jau tek — ne vien ūdens, *mes camarades*, bet *karsts* ūdens. Vai spējat to iedomāties? Tas ir kā katru dienu savā vannā sagaidīt mazu brīnumu.” Un tad viņš jautri nosmietos, liekot tiem nodomāt, ka Boregards Rū, iespējams, bija nestabilāks, nekā no tik liela auguma vīra varētu gaidīt.

Vien mēnesi vēlāk Truvilas sievietēm par lielu nelaimi, un tāpat arī šīs pilsētas vīriešiem, jo pilsētā nebija neviena cita, kuru viņi tik kāri apspriestu, Boregards pārdeva frenoloģijas praksi. Viņš iegādājās sešas trešās klases biļetes — vienu katram ģimenes loceklim, protams, izņemot kazu — pirmajam tvaikoņa *Francija* reisam. Viņš saviem bērniem iemācīja angļu mēlē skaitīt no viens līdz desmit, un vienreiz savā aizrautībā pastāstīja, ka ielas Amerikā nelīdzinās nekam, ko viņi līdz šim bija redzējuši — pretēji Truvilas ielām tās neklāj dubļi, bet gan bronzas bruģakmeņi.

„Zelts,” mana jaunā vecmāmiņa Emiljēna iejaucās. Ja Amerika tiešām bija tik iespaidīga, kā viņu tēvs uzskatīja, tad ielas noteikti klāja kaut kas labāks par bronzu.

„Neesi tik naiva,” Boregards laipni pārmeta. „Pat amerikāņi zina, ka zeltam ir labāks pielietojums nekā izklāt to uz ielām.”

Tvaikonis *Francija*, kā es uzzināju, veicot pētījumus, bija franču inženierijas brīnums. Tas bija divreiz lielāks par jebkuru citu kuģi Francijas flotē, kura visai franču pasažieru pārvadājumu līnijai bija pacēlusī latiņu ātrumā, greznībā, apkalpošanā un virtuvē. Kuģa pirmais brauciens notika no rosīgās Havras ostas, četrdesmit divus kilometrus no Truvilas.

Havra 1912. gadā bija apdzīvota vieta, kuru skaidri iezīmēja sabiedrības slāņu atšķirības. Austrumos to ieskāva tādi ciemati kā Montiviljē, Arflēra un Gonfrvila-l'Oršē, Onflēru no pilsētas šķīra upe Sēna. Astoņpadsmitā gadsimta beigās, kad kaimiņos esošie ciemati Sanvika un Blevila tika apvienoti ar Havru, augšējo pilsētu, kas bija izveidojusies virs senlaiku zempilsētas, kuras divas daļas bija savienotas ar sarežģītu astoņdesmit deviņu pakāpienu tīklu un funikulieri. Pilsētas augšējo teritoriju aizņēma bagātu tirgoņu nogāžu savrupmājas. Visi to īpašnieki deviņpadsmitā gadsimta sākumpusē savu bagātību bija ieguvuši, tirgojoties Havras augošajā ostā. Pilsētas centrā bija rātsnams, apakšprefektūra, tiesas nams, Havras sporta klubs un turku pirtis. Līdzās bija atrodami arī muzeji un kazino, un liels skaits greznu un dārgu viesnīcu. Havra bija vieta, kurā dzima ekspresionisma kustība; šī bija tā vieta, kurā Klods Monē guva iedvesmu gleznai *Impresija. Saullēkts*.

Tikmēr pilsētas nomales un Havras vecie rajoni, kuros dzīvoja strādnieku klases ģimenes, un dzīvokļu rajoni netālu no ostas, kuros mitinājās jūrnieki, piekrastes zvejnieki un strādnieki, bija atstāti novārtā. Šeit bija novērojamas nogurdinošās un nepastāvīgās nodarbinātības sekas, nolaistas kanalizācijas sistēmas un antisanitāri dzīves apstākļi. Kapsētas te bija pilnas ar 1832. gada holēras epidēmijas upuriem. Šī bija istā vieta, kurā meklēt uzdzīves upurus. Te bija atrodami bohēmisti, sarkano lukturu rajons, sievišķīga ceremoniju meistara vadīts kabarē, kurā klients varēja samaksāt par dzērienu un nelielu izklaidi, pat nenoņemot cepuri. Un, kamēr bagātie havrieši pilsētas augšdaļā pacēla glāzi par daudziem svētlaimīgiem un veiksmīgiem gadiem, tie, kas dzīvoja graustos, vadīja savas dzīves, pūdami indīgā, smirdīgā slimību, mēslu, izlaidības un bērnu mirstības jucekli.

Piestātne, kurā kuģis bija pietauvots, Rū ģimenes bērniem bija kā interesantu skatu, smaržu un skaņu melodija, kā satraucošs eksotikas

un pasaulīgā novārījums: okeāna gaisa, kafijas pupiņu asās smaržas sajaukums ar zivju asiņu skābo piegaršu, eksotisko augļu krāvējiem un rupja audekla kokvilnas somām no apkārtējiem kuģiem, noklīdušiem kaķiem un suņiem, kas, saķēruši kašķi, kasija savas ribas, un smagām ceļasomām un čemodāniem, kas bija marķēti ar adresēm Amerikā. Ziņu reportieru pūlī kāds fotogrāfs stāvēja un dokumentēja ar savu iespaidīgo fotokameru kuģa pirmo braucienu. Pirmās klases pasažieriem dodoties uz savām privātajām kajītēm, Rū ģimene ar pārējiem vislētāko kajīšu iemītniekiem gaidīja rindā tikt pārbaudītiem, vai viņiem nav utu. Boregards pacēla Emiljēnu uz pleciem. No savas augstās sēdvietas viņai visi gavilējošie skatītāji atgādināja platmaļu salmu cepuru jūru. Kāda Parīzes avīzē *Le Figaro* nodrukāta fotogrāfija atainoja milzīgo kuģi tieši šajā brīdī — vien samiedzot acis, lasītājs varēja saskatīt ēnās tītās meitenītes apveidu, kura pārdabiski balansēja virs pūļa.

Kāpjot uz kuģa tikai nedēļu pēc Lielbritānijas nenogremdējamā kuģa *Titānika* neticamās nogrimšanas, visi pasažieri uz tvaikoņa *Francija* klāja skaidri apzinājās lejā viļņojošos, aukstos ūdeņus un drūmi māja ardievas pūlim, kas palika nu jau attāļajā piestātnē. Vien Boregards Rū aizskrēja uz kuģa otru galu, vēlēdamies būt pirmais, kas sveic visu iespēju zemi, bronzas ielas un iekštelpu labiercības.

Rū ģimenes kajītē bija divas šauras divstāvu gultas, kas bija iebūvētas kajītes sienās, un izlietne kajītes vidū. Ja Boregards ievilka dziļu elpu, viņš varēja izsūkt no kajītes visu gaisu. Mamana apgalvoja, ka no kuģa nepārtrauktajām vibrācijām viņai sirds sāka pukstēt straujāk. Bērniem tomēr patika mazā kajīte, pat, kad dažnakt Boregarda krākšanas dēļ viņiem bija atlicis pavisam maz gaisa, ko elpot.

Tvaikonis *Francija* pavēra viņiem skatu uz pavisam citādu pasauli. Vakarus viņi pavadīja, gaidīdami vientuļās vijoles vai dūdu skaņas, kas ziņoja par improvizēto vakara svinību sākumu zemākās klases pasažieru telpās. Mazliet vēlāk viņi, kušinādami viens otru, nepacietīgi

gaidīja, kad kaimiņi blakus kajītē uzsāks paši savas izklaides. Bērni stundām ilgi klausījās trokšņos, kas skanēja aiz sienas, smacējot savus nevaldāmos smieklus raupjajos spilvenos. Dienas pagāja, izpētot kuģa zemākos klājus un cenšoties iekļūt kuģa pirmās klases sekcijā, kurā ieiet trešās klases pasažieriem bija stingri aizliegts.

Kad no kuģa klāja pavērās skats uz Amerikas krastiem, visi pasažieri reizē atvieglotā tik stipri nopūtās, ka tas izmainīja vēja virzienu un pagarināja ceļojumu par vienu dienu, bet tas bija sākums. Viņiem tas bija izdevies — uz mūžiem apspiest bailes, ka *Titānika* liktenīgās beigās bija viņu nelaimi sološais likteņa vēstnesis.

Tvaikonim *Francija* pietuvojoties piestātnei Manhetīnes rietumos, mana vecmāmiņa pirmo reizi uzmeta skatienu Savienotajām Valstīm. Emiljēna, kurai nebija ne mazākās nojausmas, ka *La liberté éclairant le monde* — Brīvības statuja — bija tikpat liela francūziete kā viņa, domāja, *Ja šī ir Amerika, tad nu tā ir tiešām vareni neglīta.*

Neatraduši nevienu uti, Rū ģimeni ātri vien atzina par tīrīgu un palaida uzsākt šeit jaunu prieka un labklājības pilnu dzīvi, kādu piedāvāt spēja vien Amerika. Laikā, kad Vācija pieteica karu Francijai, viņi bija iekārtojušies Manhetīnē nolaistā divstabu dzīvoklī. Pa nakti Emiljēna un Margo gulēja vienā gultā, Boregards un Mamana otrā, Renē — zem virtuves galda, un mazā Pjērete — kumodes atvilktnē.

Nepagāja ilgs laiks, līdz Boregards apjauta, ka viņam būs grūti sevi pārdot kā prasmīgu frenologu — it īpaši tāpēc, ka aizraušanās ar frenoloģiju Amerikā bija beigusies līdz ar Viktorijas laikmetu. Par kādu naudu franču imigrantam ar neskaidri plūstošu angļu valodas akcentu, kam nebija nekādu iemaņu, izņemot lasīšanas prasmes, uzturēt savu ģimeni? *Pat īriem ir grūti nopelnīt kaut kādu naudu piestātnē, purpināja zem deguna mans vecvectēvs, un viņi runā nevainojamā angļu valodā. Vismaz tā viņi apgalvo.*

Pat Boregarda kaimiņienēm nebija īsti nekāda labuma no viņa talantiem. Viņi jau tāpat apzinājās savu drūmo nākotni. Tāpēc, lai nopelnītu, viņš devās uz Jorkvilu un Kārnegihilu, kur savos īpašumos un leknos pilsētas namos dzīvoja daudz prominentu vācu imigrantu. Pāravadādams savas sarullētās tabulas, metāla ārtaustus un frenoloģijas porcelāna galvu, Boregards ātri vien tika aicināts šo villu pieņemšanas telpās, lai slidinātu savus pirkstus un plaukstas pār mājās dzīvojošo *Frauen und Fräulein* galvaskausiem, kārtējo reizi pierādot, ka Boregarda Rū liktenis bija kalpot sievietēm, neatkarīgi no tā, kurā valstī tās dzīvoja.

Ņujorka visā savā straujajā krāšņumā nekādā veidā nelika Boregardam zaudēt savu pārliecību, ka tā bija pati lieliskākā vieta pasaulē. Savukārt Mamanai vīra iemīļotā Manhetīne šķita ārkārtīgi nepatīkama. Noīrētais mitekļis šķita mazs un šaurs; tajā spēcīgi smirdēja pēc kaķa urīna, vienalga cik reižu viņa ar ziepēm berza grīdas un sienas. Ielas bija pilnas ar kautuvēm un miecētāvām, un tās ne pavisam nebija noklātas ar bronzu, bet bija pilnas ar atkritumiem un zirgābolu čupām, kas kāri gaidīja kādu nevērīgu pēdu. Angļu valodu viņa uzskatīja par skarbu un neglītu, un amerikānietes — par bezkaunīgām, jo tās maršēja pa ielām baltās kleitās un šallēs, pieprasīdamas tiesības balsot. Mamana Ameriku nepavisam neuzskatīja par visu iespēju zemi. Drīzāk par nostūri, kur atvest bērnus, lai tie nomirtu. Mamana ar šausmām noraudzījās kaimiņos, kuri vienu aiz otra zaudēja savas atvases. Viņi mira bāli no tuberkulozes, no garā klepus lēkmēm. Viņi mira no vieglas gripas, vienreiz piedurot pie lūpām krūzi ar ieskābušu pienu. Tie mira, jo bija piedzimuši pārāk sīki, bieži vien paraujot sev līdzī mātes. Tie mira ar tukšiem vēderiem, acīs izgaistot visiem sapņiem un dzīvības pazīmēm.

Mamana gatavoja savai ģimenei zemas kvalitātes gaļu un pastāvējušus burkānus, jo tas bija vienīgais, ko viņi varēja atļauties — knapi.

Viņa nopētīja bērņus no galvas līdz kājām ikreiz, kad tie atgriezās mājās, meklēdama iekš ceļiem un elkoņiem plaisas, starp pirkstiem, aiz ausīm un zem mēles jebkādu baku vai ērcu pēdas.

Boregardam visi Mamanas uztraukumi bija sveši. Naktī, pārim guļot gultā, kad viņu bērni ciešā miegā gulēja otrā istabas galā, kurš savā gultā, kurš iespiests zem virtuves galda un kurš ievīstīts kumodes atvilktnē, Mamana centās pārliecināt vīru pamest šo pilsētu, lai abi bērņus audzinātu iepriekšējās mājās gaišajā franču gaisotnē.

„Ak, *mon cœur*, mana sirds,” viņš viegli atbildēja, „tu uztraucies daudz par daudz.” Tad viņš pagriezās uz otriem sāniem un iegrima dziļā miegā, kamēr Mamana līdz pat rītam turpināja grimt savās raizēs.

Kādā citādi pilnīgi ikdienišķā 1915. gada pavasara vakarā uzkrītoši simpātiskais Boregards Rū neatgriezās mājās pie sievas un abu četriem bērņiem. Viņš neatgriezās arī nākamajā vakarā, ne arī pēc mēneša. Gadu vēlāk vienīgā taustāmā atmiņa par Boregarda eksistenci bija palicis Renē, kuram bija paraža pa dzīvokli pārnēsāt dīvānu uz apakšdelmiem.

Baumoja, ka Boregards pametis ģimeni kādas vācietes dēļ, kura bija svētīta ar neauglību un izliektu pauri, kas, kā zināja ikviens labs frenologs, liecināja, ka Boregards sev atradis pakalpīgu sievieti, kura tam sniegtu skaļus milas apliecinājumus iknakt, kad vien viņš sagribētu. Šī pasaciņa bija tik radoša, ka pat Mamana tai ticēja. Vēlāk šī pārliecība izgrauza viņas sirds augškambarī nelielu caurumu, kuru ārsti maldīgi norakstīja uz viņas ēšanas paradumiem un iedzimtību.

Patiesībā Boregards Rū pazuda, jo viņu noturēja par kādu citu. Boregards, būdams citādi pievilcīgs, bija kā precīza cita vīrieša kopija, kurš tika pieķerts guļam ar vietējā miesnieka sievu. Boregardam nepaveicās, jo miesnieka vīri viņu uzgāja pirmo. *New York Times* nelielā rakstiņā avīzes sānos īsi tika pieminēts, ka viņa mirstīgās atliekas

atrastas peldam Hudzonā uzpūtušās un neidentificējamās gabalos. Šai neveiksmīgajā pārpratumā bija savs grams ironijas: Boregards Rū bija ārkārtīgi milējis savu sievu; viņas tendence būt pavisam klusai viņam šķita atspirdzinoša un ne reizi visas laulības laikā viņš nespēra nevienu sānsoli.

Sapratusi, ka viņas vīrs pazudis pavisam, Mamana nākamos trīs mēnešus pavadīja gultā, ietinusies palagos, kuros bija ievilkusies viņas vīra asā smarža. Par bērniem rūpējās viņas kaimiņiene pundurīte vārdā Barnabija Kallahū kundze, kuru viņi dēvēja par *Notre Petit Poulet*, mūsu mazo cāli, jo mazā auguma kundzītei patika klakšķināt mēli pret aukslējām. Barnabijai Kallahū šī iesauka ļoti patika.

Beidzot Mamana saņēmās izkāpt no gultas un uzsāka strādāt par grāmatvedi ķīmiskajā tīrītavā, kas atradās ielas galā. Strādājot viņa nopelnīja pietiekami daudz naudas, lai ģimenei varētu trīs reizes nedēļā pasniegt viszemākās kvalitātes zirga gaļu. Viņa arī vairs nepieļāva, ka Pjērete guļ atvilktnē.

Ar laiku kļuva manāms, ka drīz arī Mamana izkūpēs. Emiljēna bija pirmā, kas to ievēroja. Kādu dienu uz kāda ļaužu pilna ielas stūra viņa pasniedzās pēc mātes rokas, bet viņas pirksti izslidēja cauri viņas plaukstai, it kā tā būtu tikai tvaiks.

1917. gadā Emiljēna bija trīspadsmit gadus veca, un viņa dzīvoja kopā ar brāli un māsām, un Mamanu pārapsdzīvotā dzīvokļu māju rajonā. Katrā noīrētajā dzīvoklī bija kāda ķibeles — sanitārie apstākļi, pārapsdzīvotība un noplukušas kāpņu telpas. Rū ģimenes bērni bija pieraduši, ka caur plānajām sienām skan kaimiņu balsis, līdz ar to vēlāk katrs no viņiem mācēja runāt vairākās valodās — visi četri prata franču un angļu valodu, Emiljēna — itāļu, Renē — holandiešu un vācu, un Margo — spāņu. Jaunākā meita Pjērete līdz pat savai septītajai dzimšanas dienai runāja vienīgi valodā, kuru vēlāk identificēja

kā grieķu, kad viņa perfektā franču mēlē paziņoja: „*Mon dieu! Où est mon gâteau?*”, kas nozīmēja „Mans Dievs! Kur ir mana kūka?”, līdz ar to visiem dodot mājienu, ka no viņas vēl ne tādus jokus vien varēs sagaidīt.

Šai pilsētas rajonā, kurā viņi dzīvoja, mana vecmāmiņa iepazinās ar savas dzīves pirmo mīlestību. Viņu sauca Levī Blaits, īsa auguma puisēlis ar melniem matiem un kurpēs vairākus izmērus par lielu. Kāds puisu bars no blakus kvartāla viņu bieži apsaukāja par pedīņu, pēcāk novālējot viņam pa pieri ar akmeņiem. Viņš bija pirmais zēns, kuru Emiljēna redzēja raudam, neskaitot brāli Renē, kuram bija pārsteidzoši zems sāpju sliekšnis.

Pēc kāda sevišķi baisa kautiņa, kam par lieciniekiem bija kļuvis lielais vairums apkārtnes bērnu, Emiljēna un viņas jaunākā māsa Margo iegāja nopakaļ Levī Blaitam kādā sānielā, kurā abas noskatījās, kā Levī asiņo, līdz Levī pagriezās pret abām un nobrēcās: „Pazūdiet!”

Viņas paklausīja. Nekavējoties.

Emiljēna uzkāpa pa kāpnēm līdz savas ģimenes dzīvoklim, viņai cieši uz papēžiem mina Margo. Viņa izplēsa trijstūra formas lupatiņu no palaga, kas klāja gultu, kurā viņa gulēja kopā ar māsu, izņēma no mātes atvilktnes joda pudelīti un aizskrēja atpakaļ pie Levī, kas sānielā sēdēja sašļucis pret sienu. Redzot, kā viņš saraujas, kad viņa brūcēm tika pielikts jods, Emiljēna ļāva Levī pieskarties viņas kailajam dibenam. Tā bija dāvana, viņa vēlāk racionāli paskaidroja Margo, nopūzdamās sakot: „Mīlestība mūs spēj padarīt par tādiem mulķiem.”

Pēc tās dienas Emiljēna vairs nesatika Levī Blaitu. Viņu nesatika vairs neviens. Daudzi ticēja, ka nelikumīgās lietas, kas regulāri notika viņa mātes dzīvoklī, beidzot bija nākušas atklātībā, un Levī un viņa abas māsas nonākušas valsts aizgādībā. Tomēr neviens par to nebija pārliecināts — tolaik daudz cilvēku pazuda bez pēdām daudz nenozīmīgāku iemeslu dēļ; bija grūti izsekot, kur kurais paliek.

Manai vecmāmiņai bija nepieciešami trīs gadi, lai aizmirstu Levī Blaitu. Sešpadsmit gadu vecumā viņa neglābjami iemīlējās zēnā, kuru dēvēja par Dublinu. Viņš bija piedzimis Dublinā, tamdēļ arī bija tāda iesauka. Dublins viņai iemācīja smēķēt un vienreiz pateica, ka viņa esot skaista.

„Skaista,” viņš smejojot sacīja, „taču dīvaina, kā visi pārējie tavā ģimenē.” Tad viņš pirmo reizi noskūpstīja Emiljēnu un neilgi pēc tam aizmuka kopā ar Karmelitu Hermosu, kura bija tieši tik skaista, cik viņas vārds netieši norādīja. Tas nebija taisnīgi.

1922. gadā, kad Emiljēna bija astoņpadsmit gadus veca, Rū ģimene piedzīvoja lielas pārvērtības, kas apliecināja, ka viņi nūdien ir mazliet dīvaini. Pjēretei, kura tiešām prata visiem atkarināt žokli, bija piecpadsmit, un viņa bija iemīlējusies pavecākā kungā, kas bija ļoti aizrāvis ar putnu vērošanu. Pēc katra neveiksmīgā mēģinājuma tikt ornitologa pamanītai, tai skaitā, pēc kāda diezgan postoša gadījuma, kad viņa bija parādījusies viņa mājas verandā, tērpta vien pāris putna spalvās, kas bija pielīmētas nepiemērotās ķermeņa vietās, Pjērete spēra galējo soli un pārvērtās par kanārijputniņu.

Putnu vērotājs tā arī nekad nepamanīja Pjēretes radikālos mēģinājumus iegūt viņa simpātijas un pārcēlās uz Luiziānu, kur viņu bija aizvilinājusi lielā *Pelecanus occidentalis* populācija. Kas pierāda vien to, ka daži upuri nav to vērti. Pat vai varbūt sevišķi tie, kas nesti mīlas dēļ. Ģimene pakāpeniski pierada pie Pjēretes jautrajām rīta dziesmām un pie sīkajām dzeltenajām spalviņām, kas uzkrājās istabu stūros un lipa pie drēbēm.

Renē, Rū ģimenes vienīgais puika, jau traušlajā četrpadsmit gadu vecumā bija pārspējis tēva pievilcību. Septiņpadsmit gadu vecumā viņu uzskatīja par dievu mirstīgo starpā. Ar vienkāršām frāzēm, tādām kā *Vai jūs varētu?* un *Vai jūs vēlētos?* Renē vienā mirklī spēja panākt, ka meiteņu sejas aiz sajūsmas pietvīkst pavisam sārtas. Renē Rū uz ielas

noejot garām, pat cienījamās kundzes ietricās sienā, aizmirsušās, vērojot, kā saule rotaļājas uz viņa pirkstu kauliņu matiņiem. Tas pats par sevi bija biedējošs fenomens, taču Renē tas ļoti nepatika, jo atšķirībā no Levī Blaita, Renē patiešām vairāk *patika* viņa ielā dzīvojošie zēni nevis meitenes. Dažiem viņš atrādīja savu kailo pēcpusi, pretī saņemot iespēju aplūkot arī citu puisi dārgumus, taču nekad to nedarīja mūsu klātbūtnē.

Ja neņem vērā Pjēreti, Emiljēna tika uzskatīta par visdīvaināko Rū. Baumoja, ka viņai piemītot atsevišķi, neticami talanti: spēja lasīt citu domas, staigāt cauri sienām un pārvietot priekšmetus ar domu spēku vien. Manai vecmāmiņai tomēr nebija nekādu spēju; viņa nebija ne gaišreģe, ne telepāte. Vienkārši izsakoties, Emiljēna bija jūtīgāka pret apkārtējo pasauli nekā citi. Tāda būdama, viņa uztvēra visu, ko citi palaida garām. Uz grīdas nosviesta karote citiem nozīmēja mājienu, ka vajadzīga tīra karote, taču Emiljēnai tas nozīmēja, ka mātei vajadzētu uzlikt vārities tējkannu, jo kāds atnāks ciemos. Pūces kļiedziens vēstīja par nelaimi. Kāda īpaša naktī dzirdēta skaņa, kas atkārtojās trīs reizes, nozīmēja, ka drīz kāds mirs. Saņemt ziedus bija mānīga zīme, viss bija atkarīgs no tā, kādi ziedi ir saņemti — zilās vijolītes nozīmēja: *es vienmēr būšu līdzās*, bet svītrainas neļķes: *pie dod, es nevaru būt ar tevi kopā*. Un, kaut gan reizēm šī dāvana izrādījās noderīga, jauno Emiljēnu tā spēja ne pa jokam samulsināt. Viņai sagādāja grūtības atšķirt visuma sniegtās zīmes no savā prātā uzburtajām.

Šī iemesla dēļ viņa sāka spēlēt klavieru — pirkstiem pieduroties pie taustiņiem, instrumenta sarežģītais skanējums apslāpēja visu. Naktīs viņa spēlēja itāļu sonetus, kas, kā daži uzskatīja, veicināja apkaimes iedzīvotāju dzimstības statistikas korelāciju. Emiljēnas Rū mīlas mūzikas atskaņošanas laikā, kuras pavadījumā skanēja viņas māsu un brāļa harmoniskās balsis — Renē maigais tenors, Pjēretes čiepstēšana un Margo baisais alts — tika ieņemti ļoti daudzi bērni.

Margo nebija divaina, taču arī ne skaista kā pārējie ģimenes bērni. Tas viņu padarīja par divainu citā veidā. Un Mamana kļuva arvien caurspīdīgāka — tik ļoti, ka viņas bērni varēja viņai izlikt cauri roku, lai iemestu ledus kastē piena pudeli, par to sevišķi pat neaizdomājoties.

Ap šo laiku Manhetenas nomales ielās tika manīts, ka uzdzīvei nododas kāds vīrs vārdā Satīns, kā viņu dēvēja draugi, vai mesjē Lašs, kā viņu godāja visi pārējie, tērpies žaketē ar zīda oderi un bagātīgi aplacījies ar odekolonu. Runāja, ka viņš ieradies no ziemeļiem — Kvebekas vai Monreālas — jo viņa franču valoda, lai gan ar savādu akcentu, bija nevainojama, un ka Manhetena viņam ik pa dažiem mēnešiem veiktajos izbraucienos bija ierasta pieturvieta. Viņa ierašanās iemesls bija neskaidrs, taču bija viegli iedomāties, ka tas nebija nekas labs, ņemot vērā to, ka viņš uzturējās skarba paskata vīru sabiedrībā un kā viņa kreisā kāja tinkšķēja pret blašķi, kuru viņš nēsāja bikšu starā.

Dienā, kad Emiljēna iepazinās ar Satīnu Lašu, viņai galvā bija zvanveida cepure, kurai nesen bija uzkrāsotas sarkanās magones. Viņas mati bija salokoti un vīdēja zem cepures, ieskaujam viņas zoda izliekumu. Viņas zeķbiksēs bija caurums. Bija maijs, un pār kafējnīcas logiem, kurā Emiljēna tikko bija pavadījusi dienu, pasniedzot miegaiņiem īriem melnu kafiju un lipīgas bulciņas, skalojās biezas pavasara lietūs šaltis. Viņas apģērbs joprojām smaržoja pēc glazēta cukura un aizskarta pašlepnuma. Kamēr Emiljēna gaidīja, kad pāries lietus, piecas reizes nozvanija Sv. Pētera baznīcas zvani, un pār audekla nojumi vīrs viņas galvas lietus gluži kā par spīti sāka gāzt arvien spēcīgāk.

Viņa bija prātojusi par šādu mirkļu burvību, apbrīnojusi lietu un satumstošās debesis, kā varētu apbrīnot kāda jauna mākslinieka gleznu. Mākslinieka, kura slava šķiet iepriekš nolemta, pateicoties viņa otas sazīmētajiem rumbuļiem. Kamēr Emiljēna gremdējās šo domu dziļumos, Satīns Lašs izsoļoja no kafējnīcas, viņa kājas šķindoņai nojaucot

ritmu, ko, sitoties pret nojumi, radīja lietus lāses. Emiljēnu vienā mirklī apbūra gaiši zaļais aplis vienā viņa acī, kā tas sulīgi nesaskanēja ar debeszilo apli viņa otrā acī. Viņa saprata, ka neiebilst zaudēt iepriekšējo mirkli, jo šis bija tikpat jauks.

Ejot caur nelielo pilsētu, Satīns turēju pār viņu galvām lietus-sargu, un Emiljēnas zvanveida cepures mala ik pa laikam sitās Satīnam pa labo ausi, mīlnieki nemaz nemanīja, ka laika apstākļi pasliktinās. Viņi nemanīja, kā savelkas mākoņi un lietus gāžas tādām straumēm, ka pilsētas žurkas apsviež prusakus augšpēdus, uzkāpj un peld prom pa ielu uz tiem kā uz sīkas posmkāju laivas.

Tonakt Emiljēna iepazīstināja savu ģimeni ar Satīnu, savu *liga-vaini*, un viņš visu vakaru pavadīja, slavējot Emiljēnas nagu pusemeņus. Rū ģimenē Satīns ātri vien kļuva par iemīļotu viesi. Pārņākot mājās, Emiljēna bieži vien uzgāja Mamanu un Satīnu iegrimušus dziļās pārrunās, spilgti franču valodas vārdi bira pār abu lūpām kā no pārpilnības raga. Un, kad Renē bija pazudis uz trim dienām, Satīns bija īstais cilvēks, kurš zināja, kur viņu atrast. Abi atgriezās, Renē bija nolauzts priekšzobs, un Satīnam bija norauta labās auss līpiņa. Kad viņiem vaicāja, kas noticis, atbilde bija neskaidra, *tev vajadzēja redzēt to otru puisī*, un tad sekoja tāda saskatīšanās, kuru redzot, bija skaidrs, ka vienam no abiem ir noslēpums, kuru otrs grib nosargāt.

Šajā laikā visdīvainākais pavērsiens tomēr bija neglītās Margo ievērojamās pārvērtības. Mēnešiem dzīvojot saspringtā noliegumā, Rū ģimene vairs nespēja ignorēt faktu, ka sešpadsmit gadus vecā Margo bija stāvoklī.

Emiljēnai šis bija sevišķi mulsinošs laika posms. Līdz tam abas māsas bija turējušās pie savām nolemtajām lomām — Emiljēna bija skaista, noslēpumaina. Brīžiem mazliet dīvaina, jā. Taču Margo? Margo bija vien pliekana mākslas izteiksmes formas — Emiljēnas — ēna. Bija reiz laiks, kad Emiljēna bija tā, kurai bija noslēpumi,

un Margo, kas vēlējās izzināt velnišķīgā smīna un piemīlīgi izliektās uzacs iemeslu. Tomēr tagad. Tagad neziņā mocījās Emiljēna. Un kā vēl! Īpaši, kad nevis Emiljēnu, bet Margo — mirdzošā āda, sārtaie vaigi, acis putojošā dzirksts — visi uzskatīja par ģimenes skaistuli.

Margo nekad neatklāja bērna tēva vārdu. Tikai vienreiz mirkļa iespaidā — pēc kādas sevišķi šausmīgas vecākās māsas nopratināšanas — Margo pārlaida pirkstu pār savu piemīlīgi izliekto uzaci un teica: „Mīlestība mūs spēj padarīt par tādiem muļķiem,” liekot aukstām tirpām skriet pār Emiljēnas kaklu. Viņa pameta istabu, lai paķertu džemperu. Tā bija pēdējā reize, kad kāds uzdrošinājās Margo jautāt par bērna tēvu. Tā vietā ģimene uzsāka viņu nerrot, uz ielas vērojot garāmejošos vīriešus un jautājot: „Vai šis ir tas žurka?”

Dienā, kad piedzima bērns, Emiljēna ar Pjēreti uz pleca devās mājup, paveikusi kādu uzdevumu, kādu tieši, to neviens vairs nespēja atcerēties. Atcerējās vien to, kā Emiljēnas zvanveida cepure — tā, kas apgleznota ar sarkanām magonēm — tika nopūsta un aizlidoja pa ielu, un to pacēla kāds desmit gadus vecs, enerģisks puika. Emiljēna izvilka no somas peniju, lai atlīdzinātu puikam. Ielikusi mirdzošo peniju puikas pastieptajā plaukstā, viņa pavērsa skatienu uz viņa nosmērēto, netīro seju un pamanīja, ka viņa acis ir atšķirīgās krāsās. Viena bija zaļa, otra — zila. Impulsa dzīta, Emiljēna puikam pajautāja, kas ir viņa tēvs, uz ko puika atbildēja, paraustīdams plecus un aizmukdams, pacēlis peniju pret gaismu.

Ejot tālāk pa ielu, viņa daudz rūpīgāk aplūkoja apkārtnes bērnus un pamanīja vēl vienu bērnu, kura acu krāsas atšķīrās. Vēl viens bērns, kurš nezināja, kas ir viņa tēvs. Nākamajā kvartālā viņas satika vēl vienu. Un vēl vienu. Divpadsmit noietos kvartālos viņas saskaitīja septiņpadsmit šādu bērnus.

Līdz brīdim, kad viņas bija atgriezušās savā dzīvoklī, Pjērete jau tā čivināja, ka Emiljēnai bija jāiebāž nabaga māsa, putns, savas žaketes

kabatā. Steidzoties iekļūt dzīvoklī, Emiljēna nogāza no kājām Barnabijas Kallahū kundzi, kura pēc tam, kad bija pietrausies kājās, paziņoja, ka Margo ir piedzimis bērns.

„Tas ir puika,” teica *Notre Petit Poulet*, uzbudinājumā plivinot savus sīkos pirkstiņus, „ar melniem matiēm. Bet tās acis! Viena ir zila, bet otra? Otra ir zaļa!”

Emiljēna iegāja istabā un satika tajā Satīnu Lašu, vīrieti, kuru viņa vairs nekad nesauks par savu *ligavaini*, sēžam uz atvērtā loga palodzes un smēķējam. Viņš pamanīja Emiljēnu un noraustīja plecus. „Tu jau zini, kā tas notiek,” viņš teica.

Emiljēna aiz riebuma metās viņam virsū un dusmās izgrūda viņu pa logu, kliegdamā: „Astoņpadsmit bērnu!”

Satīns Lašs atsitās pret ietvi, pielēca kājās un aizbēga, un nekad vairs netika redzēts.

Tā arī nav noskaidrots, kas noveda pie Rū ģimenes sabrukuma — Margo dēla piedzimšana vai Satīna Laša nodevības. Taču vien dažas stundas vēlāk jaunā Margo tika atrasta koplietošanas vannas istabā gaitēņa galā. Viņa ar sudraba nazi bija izgriezusi savu sirdi un nolikusi to akurāti uz grīdas blakus vannai. Aiz cīpslu un asiņu sarkanajām ķēpām bija Emiljēnai adresēta ziņa:

Mon cœur entier pendant ma vie entière.

Visa mana sirds par visu manu dzīvi.

Bērns nomira drīz pēc tam. Margo bija māte aptuveni sešas stundas. Tas bija 1923. gada 1. marts.

Mīlestība, kā vairumam zināms, ievēro pati savu grafiku, neņemot vērā mūsu nodomus vai nevainojami izstrādātos plānus. Drīz vien pēc māsas nāves Renē iemīlējās kādā pavecākā, precētā vīrieti. Dienā, kad Viljams Peitons iepazinās ar Renē Rū, viņš raudāja. Viljama sieva abu kopējā gultā, kurā viņa tika atraidīta vienu nakti pēc